

Губіна Ганна Леонідівна

*кандидат юридичних наук, провідний науковий співробітник НДІ правового
забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України*

ORCID 0000-0002-7419-3007

**ФУНКЦІОНУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ІНСТИТУТУ ПРОМИСЛОВОЇ
ВЛАСНОСТІ В КРАЇНАХ ЄС ТА ВПЛИВ НА СТАН ІННОВАЦІЙ:
ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ**

Напрямок дослідження є окреслення деяких аспектів функціонування Національного інституту промислової власності у Французькій Республіці, Португальській Республіці та відповідний вплив на стан інновацій в країні. Розглядаються наступні аспекти функціонування цього інституту: підпорядкованість та обов'язки. Проводиться порівняльно-правовий аналіз. Здійснюється спроба показати залежність між обов'язками даного інституту та офіційними статистичними даними, пов'язаними з промисловою власністю. Виділяються переваги та недоліки, формуються пропозиції щодо вдосконалення відповідного законодавства.

Ключові слова: Кодекс інтелектуальної власності, Національний інститут промислової власності, Португальська Республіка, Французька Республіка.

Gubina Ganna

*PhD in Law, Leading researcher of the Scientific and Research Institute of Providing
Legal Framework for the Innovative Development of NALS of Ukraine*

ORCID 0000-0002-7419-3007

**FUNCTIONING OF THE NATIONAL INSTITUTE OF INDUSTRIAL
PROPERTY IN EU COUNTRIES AND ITS IMPACT ON THE STATE OF
INNOVATION: A COMPARATIVE LEGAL ASPECT**

The research focuses on identifying certain aspects of the functioning of the National Institute of Industrial Property in the French Republic, the Portuguese Republic and its impact on the state of innovation in the country. The following areas of functioning of this institute are considered: subordination and responsibilities. A comparative legal analysis is being conducted. An attempt is

made to show the relationship between the responsibilities of this institute and official statistical data related to industrial property. Advantages and disadvantages are highlighted. Proposals are made to improve the relevant legislation.

Keywords: the Intellectual Property Code, the National Institute of Industrial Property, the Portuguese Republic, the French Republic.

Стан інновацій в країнах ЄС можна спостерігати на відповідній сторінці ЄС, де вони розташовані за певним ранжуванням в залежності від рівня інновацій [1, 2]. Зрозуміло, що вказаний рівень також забезпечують певні державні органи відповідальні за інтелектуальну власність в кожній країні ЄС. Наприклад, у Французькій Республіці та Португальській Республіці відповідальним за промислову власність є Національний інститут промислової власності (надалі – НІПВ). Вважаємо актуальним проведення порівняльно-правового аналізу такого явища.

У Французькій Республіці його правовий статус врегульовано Кодексом інтелектуальної власності (надалі – КІВ), у Португальській Республіці – Декрет-законом № 132/2007 від 27.04.2007 р. про затвердження органічної структури Національного інституту промислової власності (надалі – Декрет-закон № 132/2007) та Декрет-законом № 110/2018 від 10.12.2018 р. про затвердження нового Кодексу промислової власності, що транспонує Директиви (ЄС) 2015/2436 та (ЄС) 2016/943 (надалі – Декрет-закон № 110/2018) [3-5]. Із аналізу вказаних нормативно-правових актів можна виділити наступні однакові аспекти для НІПВ, пов'язані з його функціонуванням та станом інновацій: державна установа з фінансовою автономією, що підзвітна відповідному міністру. У ст. L411-1 КІВ закріплено зазначене [3]. А португальський законодавець ще наділив свій інститут адміністративною автономією та інтегрував в непряме управління держави (ст. 1 Декрет-закону № 132/2007) [4]. Вбачається, що існування одночасно двох протилежних характеристик НІПВ не є можливим. І у п. 5 ст. 18 Декрет-закону № 32/2024 від 10.05.2024 р. про затвердження організаційного та операційного режиму XXIV Конституційного уряду (надалі – Декрет-закону № 32/2024) міститься конкретна правова норма з новим сучасним формулюванням

щодо підзвітності міністрам: Міністр юстиції здійснює повноваження щодо нагляду та опіки над ним у координації з Міністром освіти, науки та інновацій та Міністром економіки [6]. Отже, у португальському законодавстві спостерігається спроба поєднати протилежні явища, але правові норми у вказаних нормативно-правових актах суперечать між собою. Вважаємо, що НППВ у Португальській Республіці є також підзвітним вказаним міністрам у п. 5 ст. 18 Декрет-закону № 32/2024.

Існуюча підзвітність такого інституту в аналізованих законодавствах країн ЄС, на думку автора, потребує перегляду, бо спостерігається можливість прямого впливу на результати розгляду всілякої заявки, що подається для захисту прав промислової власності. Наслідком, наприклад, є можливість впливати на інші країни, якщо є патент. На наш погляд, більш доцільним є закріплення підзвітності НППВ саме Президенту відповідної країни ЄС.

В аналізованому напрямку ще необхідно розглянути залежність між закріпленими обов'язками за таким інститутом та станом інновацій у країні. У ст.ст. R411-1, R411-1-2, R411-1-4, R411-11 КІВ закріплені різноманітні обов'язки вказаного органу, що представлені закритим переліком та пов'язані виключно з його місією згідно ст. L411-1 КІВ [3]. Вважаємо, що вказані обов'язки є чітко окресленими та прописаними. Однак, оцінити результативність виконання НППВ у Французькій Республіці своїх обов'язків є проблематичним аспектом, бо останні статистичні дані в Євростаті наводяться лише за 2018 р. [7-9]. Поодинокую інформацію щодо патентів у даній країні ЄС можна побачити у патентно-аналітичних звітах: «Охорона навколишнього середовища та сталий розвиток», «Агротехнології», «Технології в галузі охорони здоров'я», «Хімікати та матеріали» [10]. Проте, провести будь-який аналіз залежності обов'язків такого інституту та результатів його діяльності не є можливим. На наш погляд, це може бути пов'язано з тим, що ця країна відноситься до переліку країн ЄС, що є сильними новаторами [1, 2], та небажанням надавати у публічний доступ інформацію про документи для захисту прав промислової власності. Вбачається, що останній час тут НППВ функціонує виключно для певного кола осіб.

У Португальській Республіці обов'язки розглянутого інституту окреслені в п. 2 ст. 3 Декрет-закону № 132/2007 [4]. Із їх аналізу можна зробити висновок, що вони представлені закритим переліком, але є достатньо загально сформульованими, а також відстежується спроба охопити навіть ті напрямки ними, що не є притаманними такому органу (наприклад, «запропонувати Уряду керівні принципи, яким мають бути підпорядковані національні позиції в контексті переговорів щодо створення або вдосконалення міжнародного права або права Співтовариства з питань промислової власності» (п. 2 ст. 3 Декрет-закону № 132/2007)) [4]. Також у Декрет-законі № 110/2018 містяться окремі правові норми, де конкретизовані дії НППВ, які можна вважати його обов'язками (наприклад, ст.ст. 29, п. 4 ст. 42) [5]. Представляється, що розміщені обов'язки по різних нормативно-правовим актам потребують постійного відстеження, перегляду з метою їх виконання. Отже, обов'язки португальського інституту доцільно переосмислити, враховуючи досвід французького законодавства з цього питання, закріпити в одній статті певного нормативно-правового акту (наприклад, у Декрет-законі № 132/2007).

Результативність виконання таким НППВ своїм обов'язків можна відстежити на сайті Євростату, в Обсерваторії інтелектуальної власності цього інституту [7-9, 11]. На думку автора, середні показники пов'язані з недосконалістю існуючих обов'язків у португальського інституту, а також тим, що ця країна ЄС є помірним новатором [1, 2].

Таким чином, національне законодавство розглянутих країн ЄС щодо НППВ є різним, але потребує перегляду, бо існує можливість впливу на такий орган щодо прийняття рішення під час розгляду відповідної заявки. Національний законодавець закріпив за своїм інститутом певні обов'язки, що відрізняються за країною ЄС, але провести їх порівняльний аналіз з метою виявлення позитивних та негативних моментів не є можливим, бо Французька Республіка не надала у публічний доступ необхідну статистичну інформацію.

JITEPATYPA

1. European Innovation Scoreboard. Innovation ranking. URL: <https://projects.research-and-innovation.ec.europa.eu/en/statistics/performance-indicators/european-innovation-scoreboard/eis#/eis>.
2. Country profile. Research and Innovation. URL: https://projects.research-and-innovation.ec.europa.eu/en/statistics/performance-indicators/european-innovation-scoreboard/eis#/eis/countries/PT?contextual=innovation&perf_indicators=3.
3. Loi n° 92-597 du 1 juillet 1992 relative au code de la propriété intellectuelle (partie législative) // Journal officiel de la République française du 3 juillet 1992. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006069414?init=true&page=1&query=code+de+la+propri%C3%A9t%C3%A9+intellectuelle&searchField=ALL&tab_selection=all.
4. A orgânica do Instituto Nacional da Propriedade Industrial, I. P. aprovado pelo Decreto-Lei n° 132/2007 de 27.04.2007. URL: <https://diariodarepublica.pt/dr/detalhe/decreto-lei/132-2007-521028>.
5. Portuguese Código da Propriedade Industrial aprovado pelo Decreto-Lei n.º 110/2018 de 10.12.2018. URL: <https://diariodarepublica.pt/dr/detalhe/decreto-lei/110-2018-117279933>.
6. O regime de organização e funcionamento do XXIV Governo Constitucional aprovado pelo Decreto-Lei n.º 32/2024 de 10.05.2024. URL: <https://diariodarepublica.pt/dr/detalhe/decreto-lei/32-2024-864224972>.
7. Enterprises that applied for a patent, registered an industrial design, trade mark or used trade secrets, by NACE Rev. 2 activity and size class (2018). URL: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/inn_cis11_ipr/default/table?lang=en.
8. Enterprises that applied for a patent, registered an industrial design, trade mark or used trade secrets, by NACE Rev. 2 activity and size class (2020). URL: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/inn_cis12_ipr/default/table?lang=en.
9. Enterprises that applied for a patent, registered an industrial design, trade mark or used trade secrets, by NACE Rev. 2 activity and size class (CIS2022). URL: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/inn_cis13_ipr/default/table?lang=en.

10. Explore patent analytics reports by technology. URL: <https://www.wipo.int/web/patent-analytics/index> (дата звернення: 15.09.2025).

11. Estatísticas de propriedade industrial. Observatório da PI. URL: <https://inpi.justica.gov.pt/Documentos/Observatorio-da-PI/Estatisticas-de-propriedade-industrial>.

REFERENCES

1. European Innovation Scoreboard. Innovation ranking. URL: <https://projects.research-and-innovation.ec.europa.eu/en/statistics/performance-indicators/european-innovation-scoreboard/eis#/eis> [in English].

2. Country profile. Research and Innovation. URL: https://projects.research-and-innovation.ec.europa.eu/en/statistics/performance-indicators/european-innovation-scoreboard/eis#/eis/countries/PT?contextual=innovation&perf_indicators=3 [in English].

3. Loi n° 92-597 du 1 juillet 1992 relative au code de la propriété intellectuelle (partie législative) // *Journal officiel de la République française* du 3 juillet 1992. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006069414?init=true&page=1&query=code+de+la+propri%C3%A9t%C3%A9+intellectuelle&searchField=ALL&tab_selection=all [in French].

4. A orgânica do Instituto Nacional da Propriedade Industrial, I. P. aprovado pelo Decreto-Lei n° 132/2007 de 27.04.2007. URL: <https://diariodarepublica.pt/dr/detalhe/decreto-lei/132-2007-521028> [in Portuguese].

5. Portuguese Código da Propriedade Industrial aprovado pelo Decreto-Lei n.º 110/2018 de 10.12.2018. URL: <https://diariodarepublica.pt/dr/detalhe/decreto-lei/110-2018-117279933> [in Portuguese].

6. O regime de organização e funcionamento do XXIV Governo Constitucional aprovado pelo Decreto-Lei n.º 32/2024 de 10.05.2024. URL: <https://diariodarepublica.pt/dr/detalhe/decreto-lei/32-2024-864224972> [in Portuguese].

7. Enterprises that applied for a patent, registered an industrial design, trade mark or used trade secrets, by NACE Rev. 2 activity and size class (2018). URL: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/inn_cis11_ipr/default/table?lang=en [in English].

8. Enterprises that applied for a patent, registered an industrial design, trade mark or used trade secrets, by NACE Rev. 2 activity and size class (2020). URL: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/inn_cis12_ipr/default/table?lang=en [in English].

9. Enterprises that applied for a patent, registered an industrial design, trade mark or used trade secrets, by NACE Rev. 2 activity and size class (CIS2022). URL: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/inn_cis13_ipr/default/table?lang=en [in English].

10. Explore patent analytics reports by technology. URL: <https://www.wipo.int/web/patent-analytics/index> [in English].

11. Estatísticas de propriedade industrial. Observatório da PI. URL: <https://inpi.justica.gov.pt/Documentos/Observatorio-da-PI/Estatisticas-de-propriedade-industrial> [in Portuguese].